

RumeliYA

Yayıncılık ψ Publishing

**Türkçede
Dil Yanlışıları**

Yakup YILMAZ

Doç. Dr. Yakup YILMAZ, 1973 yılında, Çanakkale’de doğdu. İlkokul eğitimini Çan’da, ortaokul ve lise eğitimini Balıkesir’de tamamladı. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği bölümünde lisans eğitimini, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı ABD Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalında yüksek lisans eğitimini, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi ABD Türkçe Öğretmenliği Bilim Dalında doktora eğitimini tamamladı.

Yurt içinde ve dışında çeşitli kademelerden özel ve resmî eğitim kurumlarında Türkçe ile Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği yaptı. 2006-2009 yılları arasında Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Türkçe Öğretmenliği Bölümünde misafir öğretim görevliliği yaptı. 2009’dan 2020 yılına kadar Kırklareli Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde çalıştı, 2020 yılından itibaren de İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Bölümü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında öğretim üyeliği görevini sürdürmektedir.

Çeşitli dergilerde Türk dili ve Türkçe öğretimi üzerine popüler ve akademik nitelikli yazılar yazdı, çeşitli dergilerde (*Bahçevan, Türk Dili, Bizim Bahçe, RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*) editörlük, yayın yönetmenliği, yayın kurulu üyelikleri ve danışmanlıkları yaptı. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi* imtiyaz sahibi ve editörüdür. Şimdiye kadar ferdî ve müşterek olarak çok sayıda akademik kitabı ve makalesi yayımlandı.

Türk dili ve öğretimi üzerine çalışmalarını sürdürmektedir.

Yakup YILMAZ

Türkçede
Dil Yanlışları
Sebepler – Çözümler - Teklifler

Kırklareli 2021

RumeliYA
Yayıncılık ı Publishing

Yazar / Author

Doç. Dr. Yakup YILMAZ

Kitap adı / Book title

TÜRKÇEDE DİL YANLIŞLARI
Sebepler - Çözümler – Teklifler

Editör / Editor

Prof. Dr. Mustafa S. KAÇALIN

Grafiker

Erdem ÖZSARAY

Türk dili yayınları / Turkish language publications: 1

Baskı sayısı / Print count: 5

Eski baskılar / Old prints

1, 2, 3. 2010 Özel Kitaplar; 4. 2016 SAGE

ISBN

978-605-70154-1-9

Yayın tarihi / Date published: 2021

Baskı yeri / Printing house

Elma Basım

Tevfik Bey, Halkalı Caddesi, No. 162 Bina Kapı No:7 Sefaköy, 34295

Küçükçekmece, İstanbul, Türkiye

Sertifika / Certificate No 45460

APA

Yılmaz, Y. (2021). *Türkçede Dil Yanlışları*.

5. Baskı, Kırklareli: RumeliYA Yayıncılık ψ Publishing

Adres / Address

RumeliYA Yayıncılık ψ Publishing

Karacaibrahim Mah. Nüzhet Somay Caddesi, No. 49 B Merkez, Kırklareli, Türkiye

Sertifika / Certificate No 48218

İrtibat / Contact

Osmanağa Mah. Mürver Çiçeği Sok. 14/8 Kadıköy, İstanbul, Türkiye

90 216 7730616 & 90 505 7958124

web: www.rumeliya.com

e-mail: editor@rumeliya.com

© Bu kitabın 5. baskısı için yayın hakkı

RumeliYA Yayıncılık ψ Publishing'e aittir

© The copyright for the 5th edition of this book

belongs to **RumeliYA Yayıncılık ψ Publishing**.

ÖN SÖZ

Dil, insanlık tarihinde insanla beraber kullanılmaya başlanan bir anlaşma vasıtasıdır. Diller siyasi, kültürel, tarihi ve coğrafi sebeplerden dolayı farklılık arz etmiştir. Her milletin anlaşma vasıtası olarak kullandığı kendine mahsus bir dili vardır.

Diller bazen başka dilleri etkilemekte, bazen de başka dillerden etkilenmektedir. Etkileşim esnasında alışveriş hâlindeki kelimeler bazen değişmekte, bazen yanlış kullanılmaktadır.

Dillerin belli kuralları vardır. İletişim, dil kurallarına uymak suretiyle konuşanla dinleyenin bildiği kelimeleri kullanması yoluyla gerçekleştirilir. Konuşanların ve dinleyenlerin kullandığı kelimelerin şekillerinde ve anlamlarında ortaklık olmazsa doğru bir iletişim sağlanamaz. Doğru iletişimi engelleyen sebep de dilin kurallarına uyulmaması ve iletişimde bulunanların kullandığı dilin farklılık göstermesidir.

Dil yanlışları konusunda şimdiye kadar dil meraklılarınca üretilmiş pek çok eser mevcuttur. Dil meraklılarının eserlerinde kapsamlı bir araştırmadan ve ilmîlikten ziyade dilin bazı taraflarının öne çıkarıldığı görülmektedir.

Dil, insanların her türlü istek, duygu, düşünce ve yaşantısını başka insanlarla paylaştığı bir vasıttır. Bu vasıtanın yanlış kullanılması, meramın da yanlış aktarılması demektir.

Bu eserle dilin doğru kullanılması, yanlışlıklara düşülmemesi için bir ışık yakmağa çalışılmaktadır. Dil yanlışları, her yerde aynı özelliğe sahip değişmez bir konu olmadığı için insanla, cemiyetle ve dille beraber zaman içinde dil yanlışlarının çeşitlenmesi farklılık arz etmeğe başlamıştır. Dolayısıyla dil yanlışları, dilin kullanıldığı müddet içinde takibi gereken bir konudur; çünkü dil yanlışları durağan olmayıp canlılık gösteren bir meseledir. Bu çalışma, her an değişme temayülünde olan dil yanlışları konusunu, sebeplerini, tasnifini, sonuçlarını ve bu konudaki teklifleri ele almaktadır.

Dilde yeni gelişmeler ve değişmeler hiç durmadan devam eder ve ortaya çıkar. Şimdi yanlış denenler, bir zaman sonra doğru olur. Bu gerçek göz önüne alınarak 2008 yılında Prof. Dr. Mustafa S. KAÇALIN hocamın danışmanlığında doktora tezi olarak hazırlanan bu eser, 2010 yılında iki farklı yayın evi tarafından yakın aralıklarla dört baskı hâlinde yayımlanmıştı. Pek çok kıymetli bilim adamının tavsiye ve tenkitleriyle gözden geçirilip bazı ufak düzenlemelerle yenilenen eserin Türkçeye anlaşan ve ilgilenenlere faydalı olmasını umarım.

Şahsıma, bu çalışmayı teklif eden, ilgisi ve bilgisiyle bizlere yol gösteren, fikrinden ve vaktinden fedakârlık edip çalışmanın her safhasında yardımcı olan muhterem hocam Prof. Dr. Mustafa S. KAÇALIN'e şükranlarımı sunar, minnettarlığımı bildiririm.

Rabbime de sonsuz şükürler olsun.

Kırklareli, 2021

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	V
1. BÖLÜM: GİRİŞ	1
2. BÖLÜM: DİL VE DİL YANLIŞLARI TANIMLAMASI	7
2.1. DİL.....	7
2.1.1. Söz varlığı	13
2.1.2. Dil edinimi	19
2.1.3. Dil kullanımı	23
2.2. DİL YANLIŞLARI TANIMLAMASI.....	27
2.2.1. Doğruluk ve yanlışlık.....	28
2.2.2. Doğru ifadenin ehemmiyeti.....	29
2.2.3. Dil yanlışının tanımı.....	30
2.2.4. Dil yanlış ve dil değişikliğinin farkı.....	30
2.2.5. Dil yanlış edebiyatı	33
2.2.6. Dil yanlış üzerine yazılanlar	35
2.2.7. Yanlış gösteren yanlışlar	40
2.2.8. Dil yanlış sayılan ve sayılmayan durumlar	41
2.2.9. Şiir dili ve dil yanlış ilişkisi	43
2.2.10. Eğitim programlarında dil yanlışları konuları	47
3. BÖLÜM: DİL YANLIŞLARININ SEBEPLERİ	53
3.1. DİL DIŞI SEBEPLER	53
3.1.1. Dilin kılavuz kaynaklarıyla ilgili sebepler	53
3.1.2. Ana dili eğitimiyle ilgili sebepler.....	57
3.1.3. Yabancı dil ve kültürlerle ilgili sebepler	61
3.1.4. Dil uzmanlarıyla ilgili sebepler	68
3.1.5. Yayınlarla ilgili sebepler	74
3.1.6. Ferdî sebepler.....	79
3.1.7. İçtimai sebepler	82
3.1.8. İnsan sağlığıyla ilgili sebepler.....	84
3.2. DİL İÇİ SEBEPLER.....	86
3.2.1. Seslerle ilgili sebepler	86
3.2.2. Harflerle ilgili sebepler	90
3.2.3. Kelimelerle ilgili sebepler.....	93
3.2.4. Cümleyle ilgili sebepler	97
3.2.5. Anlamla ilgili sebepler	99
3.2.6. Dil bilgisiyle ilgili sebepler	101
4. BÖLÜM: DİL YANLIŞLARI TASNİFİ VE ÇÖZÜMLERİ	103
4.1. İMLA KURALLARINDA DİL YANLIŞLARI	103
4.1.1. Harflerin okunuşları ve sıralanışı	104
4.1.2. “iken”in yazılışı.....	106
4.1.3. Pekiştirmeli sıfatlar	106

4.1.4. Birleşik kelimelerin yazımı	107
4.1.5. Sayıların yazımı	110
4.1.6. Büyük harfler	111
4.1.7. Özel isimler	112
4.1.8. Tarihlerin yazımı	113
4.1.9. Kısaltmaların yazımı	114
4.1.10. Ötümlülük-ötümsüzlük sorunu	116
4.1.11. Çekim eklerinin imlası	119
4.2. NOKTALAMA İŞARETLERİNDE DİL YANLIŞLARI	123
4.2.1. Nokta (.)	123
4.2.2. Virgül (,)	124
4.2.3. Noktalı virgül (;)	125
4.2.4. İnceltme / uzatma işareti (^)	126
4.2.5. Kesme işareti (')	129
4.3. SÖZ VARLIĞINDA DİL YANLIŞLARI	132
4.3.1. Yanlış türetmeler	132
4.3.2. Kelimeleri eski imlasıyla kullanmak	155
4.3.3. Yabancı kelimeleri asli biçimlerinde kullanmak	156
4.3.4. Yabancı dilleri yanlış çevirmek	159
4.3.5. Kelimeleri yanlış biçimlendirmek	164
4.3.6. Kelime veya ekleri başka kelime veya eklerle karıştırmak	177
4.3.7. Gereksiz kelime kullanmak	191
4.3.8. Gereksiz ek kullanmak	200
4.4. SÖZ DİZİMİNDE DİL YANLIŞLARI	207
4.4.1. Kelime öbeklerinde dil yanlışları	208
4.4.2. Cümlede dil yanlışları	226
4.4.3. Kalıp sözlerde dil yanlışları	235
4.5. MANTIK YANLIŞLARI	238
4.5.1. İfade kesinliği ve yanlış genelleme	239
4.5.2. Anlamca çelişen ifadeler	241
5. BÖLÜM: DİL YANLIŞLARINI AZALTMAĞA / BİTİRMEĞE DAİR TEKLİFLER.....	243
5.1. İMLA KILAVUZLARI VE SÖZLÜKLER.....	243
5.1.1. İmla kılavuzu ve sözlük kullanma alışkanlığı kazanılmalı	243
5.1.2. İmla kılavuzu ve sözlük çalışmaları sürdürülmeli	243
5.1.3. Kılavuzlar ve sözlüklerde yanlışlara düşülmemeli	244
5.2. ÇOCUKLARIN DİL GELİŞİMLERİ	244
5.2.1. Çocukların dil oyunlarını oynaması sağlanmalı	244
5.2.2. Okul öncesi eğitim desteklenmeli	245

5.2.3. Çocukların dil gelişimi desteklenmeli.....	246
5.2.4. Devamlı ve çok yazı yazılmalı.....	246
5.2.5. Ana dili sevilmesi ve sevdirmeli.....	247
5.2.6. Öğrencilere geri bildirimde bulunulmalı.....	247
5.2.7. Yetişkinlerle veya yaşça büyüklerle diyaloglar kurulmalı.....	248
5.3. DİL KULLANIMI.....	248
5.3.1. Kelimeler metnin anlam akışında öğrenilmeli.....	249
5.3.2. Uzun cümle kurmaktan kaçınılmalı.....	249
5.3.3. Türkçenin şaheserleri tanınmalı ve okunmalı.....	249
5.3.4. Dil tartışmalarında kurallar esas alınmalı.....	251
5.3.5. Yabancı dil eğitimi abartılmamalı.....	252
5.3.6. Yabancı kelimelerin imlası Türkçeleştirilmeli.....	252
5.3.7. Halk, dil konusunda bilinçlendirilmeli.....	253
5.4. RESMÎ DİL.....	253
5.4.1. Yaşayan resmî Türkçe kullanılmalı.....	253
5.4.2. Dil ırkçılığı güdülmemeli.....	253
5.4.3. Dil danışma merkezleri oluşturulmalı.....	254
5.5. YÖNETİM.....	254
5.5.1. Dil planlaması üzerine çalışılmalı.....	254
5.5.2. Eğitim seviyesi yükseltilmeli.....	255
5.5.3. Halk öncülerinin dili doğru kullanması sağlanmalı.....	255
5.5.4. Yönetimlerin dile bakışı tarafsız olmalı.....	256
5.6. YAYIN VE İLETİŞİM KURUMLARI.....	256
5.6.1. Türkçe, basın ve yayın kuruluşlarında doğru kullanılmalı.....	257
5.6.2. Yayıncılar dil konusunda titiz olmalı.....	257
5.6.3. Yanlış yazarların yanlışları tescillenmeli.....	257
5.6.4. Televizyon dili doğru kullanılmalı.....	257
5.6.5. İnternette dil kullanım ahlakı kazandırılmalı.....	258
5.6.6. Çevirilerde dikkatli olunmalı.....	258
5.6.7. Türkçe, yazarların ve şairlerin elinde düzgün kullanılmalı.....	259
5.7. EĞİTİMCİLER.....	260
5.7.1. Üniversitelerde dil ve edebiyat eğitimi devam etmeli....	260
5.7.2. Türkçe, eğitimciler tarafından doğru kullanılmalı.....	260
5.7.3. İlmî yazılarda Türkçe tercih edilmeli.....	261
5.7.4. Ders kitaplarında dil yanlışları yapılmamalı.....	262
5.7.5. Ana dili eğitim ve öğretim yöntemleri gözden geçirilmeli.....	262

5.7.6. Dil ediniminde öğretim teknolojilerinden faydalanılmalı	264
6. BÖLÜM: DİL YANLIŞLARININ SONUÇLARI.....	267
6.1. İLETİŞİM SORUNLARININ ARTMASI.....	267
6.2. DİL ÖLÜMLERİNİN ARTMASI	268
6.3. KELİME FAKİRLİĞİNİN ARTMASI	268
6.4. DİL DEĞİŞTİRME.....	269
6.5. DİL MELEZLEŞMESİ.....	269
6.6. DİL KİRLENMESİ.....	270
6.7. DİL BOZULMASI	271
7. BÖLÜM: SONUÇ.....	273
KAYNAKÇA	275
ÖRNEKLER KAYNAKÇASI.....	290